GAZETA LWOWSKA.

We Srodę **N^ro. 72.** 13. Maia 1818.

Wiadomości kraiowe.

Z Wiednia d. 4. Maia. — N. Pan raczył WJX. Snigurskiego, Doktora Teologii, honorowego Kanonika Przemyślskiego, a dotychczesnego Dziekana fakultetu teologicznego i Proboszcza u S. Barbary w Wiedniu, Biskupem Przemyślskim obrządku Grecko-katolickiego nayłaskawiey mianować.

Wiadomości zagraniczne.

Wielka Brytaniia.

Na posiedzeniu Izby niższey dnia 13go Kwietnia przełożył Lord Castlereagh poselstwo Xięcia Rejenta z doniesieniem o bliskiem zaślubieniu się Xiążęcia Klarencyi tudzież Xiążęcia Cambridge. Poselstwo to pociągnęło za sobą rosprawy interessuiące. Oppozycya sprzeciwiała się zwykłemu odesłaniu tegoż poselstwa do Wydziału, dopókiby Lord Castlereagh Izbie nie oświadczył, iakie na niem w przyszłości propozycye wesprzeć zamyśla. Lord Castlereagh odmówił to. Potem sprzeciwiał się P. Brougham adressowi podziękowania Xięciu Rejentowi, ieżeliby w nim nie umieszczono oświadczenia: "że Izba gotową iest przyłożyć się do wszystkich kroków celem ustalenia następstwa tronu; iednakowoż tylko z powinnym względem na obarczony stan Ludu." Po bardzo żywych rosprawach odrzucono ten dodatek 144ma kreskami przeciwko 93.

Dnia 15. Kwietnia po długich rosprawach rozstrzygnęła Izba niższa, że przychody Xiążąt Domu Królewskiego, w śluby małżeńskie wchodzić zamyślaiących tylko o 6000 funt. szt. pomnożonemi bydź maią. Widząc Ministrowie opieranie się Izby niższey przeciwko pierwiastkowemu ich planowi do pomnożenia owych przychodów, zniżyli żądanie swoie dla Xiążęcia Klarencyi na 10,000 funt. szterl., dla innych zaś Xiążąt na 5000 funt. szt. Lecz i pomimo tey powolności odrzucono ów proiekt 193 głosami przeciwko 184. — Niektóre dzienniki oppozycyyne ogłosiły natychmiast, że Lord Castlereagh na końcu posiedzenia oświadczył, iż z przyczyny niedostarczaiących przychodów układy z Monarchami zagranicznemi względem pomienionych związków małżeńskich zerwane zostały. Ministeryalna atoli gazeta Londyńska Kuryer nazywa tę pogłoskę zmyśleniem, i przygania owemu sknerskiemu urwaniu 4000 funt. szt. przypisuiąc ie iedynie duchowi stronnictwa.

Gazeta Londyńska Kuryer z dnia 10go Kwietnia umieściła nowy plan przychodowy Kanclerza Izby Skarbowey. Plan ten wspiera się na dopłatach do 3 procentowych papierów publicznych (stoks). Od dnia 10. Kwietnia ma Bank otworzyć księgi w które się właściciele ustalonych (consoled.) i zredukowanych (reduced) papierów publicznych wpisywać będą a do każdego sta funt. szterl. po 11 funt. szt. w gotowiznie dopłaciwszy, zamiast dotychczesnych 3 procentowych, nowe 3 1/2 procentowe obligi (stoks) otrzymaią. W przeciągu lat 10 rachuiąc od dnia 5. Kwietnia r. b. nie maią się ani pomienione procenta zredukować, ani też same obligi spłacać. Pomieniona dopłata nie przyymie się do summ mnieyszych iak 5000 funt. szt.; można ią atoli lub zaraz całkowicie z 2 od sta eskonto, albo też co miesiąc po 1 funt. szterl. uiścić. — Na tę wiadomość podskoczyły papiery publiczne. — Oto iest wyrachowanie procentów: Dotychczas czyniło 80 funt. szt. w papierach publicznych (stoks), 3 procentu, teraz zaś (z gotową dopłatą) 98 funt. szt. i 10 penców czyni 3 1/2 procentu; na czem zysk iest oczywisty. Tylko że nowy fundusz na wypłacanie tych nowych procentów obmyślanym bydź musi. Skoro gotowe dopłaty 10 milionów funt. szterl. wyniesą, wstrzymaią się aż do dnia 1go Marca 1819." — Przewiduią, że plan ten burzliwe rosprawy w Izbie niższey za sobą pociągnie; a pomieniona gazeta Londyńska Kuryer, zbiia już naprzód niektóre zarzuty, n. p. że niżey iak do 5000 funt. szt. dopłata (arrosement) przyymować się nie ma; że czas za krótki iest wyznaczony, a zatem bliżsi posiadacze obligów publicznych więcey aniżeli odlegli maią sposobności do dopłacenia, i t. d.

Francya.

Dziennik Frankfortski umieścił pod dniem 24 Kwietnia co następuie: „Listy Pa-

ryzkie donoszą z dobrego źródła o ukończeniu likwidacyi długów Francuzkich, a to w ten sposób, że zamiast reklamowanych 800 miliionów franków tylko 240 miliionów zapłacić maią. Tylko nie miano ieszcze ugodzić się o to, od którego czasu należeć się maią procenta od tey summy. Sprzymierzone Mocarstwa miały żądać, ażeby czas ten o dwa lata nazad był ustanowionym; lecz Xiąże Richelieu ma sprzeciwiać się temu żądaniu, o które iednakowoż zapewne wkrótce się ugodzą.

Rozporządzeniem Królewskiem z dnia 8go Kwietnia nakazano, zarody (cadres) pierwszych i drugich bataliionów od istnących obecnie 73ch legiionów uzupełnić, i podobne zarody dla trzecich bataliionów utworzyć.

Hiszpaniia.

Według wiadomości Madryckich z dnia 8. Kwietnia spodziewano się wkrótce ogłoszenia dekretu Królewskiego względem długu Stanu. Zapewniaią, że długi skarbowe a między innemi także i obligi od Króla potwierdzone (Vales) na *trzecią* część zredukuią, i tę część trzecią ustalą, iednakowoż także i pozostaiących dwóch trzecich części zupełnie nie zniszczą. Wierzycielom ma w pewnych przypadkach pozwolono bydź, aby ich na wypłaty fiskalne użyli.

Zjednoczone Niderlandy.

Król, powróciwszy niedawno z Hagi do Bruxelii, wyiechał dnia 16. Kwietnia w assystencyi Xięcia Oranii i Xięcia Fryderyka, znowu do Hagi. Celem zaś zaprowadzenia większey oszczędności rozkazał pod dniem 7. Kwietnia aby mu każde Ministeriium z osobna przełożyło etat tegorocznych wydatków swoich wraz z porównaniem z przeszłemi etatami, a to celem zwrócenia ich do dawney stopy i zastosowania do budżetu na rok 1816.

Daniia.

Z Kopenhagi dnia 11. Kwietnia. — Onegday wyszło tu ważne rozporządzenie Królewskie z dnia 6. Kwietnia, zawieraiące różne ogłoszenia tyczące się Banku Państwa i pieniężnego stanu Danii. To rozporządzenie zapowiada utworzenie Banku narodowego z dotychczesnego Banku Państwa do 1. Sierpnia nastąpić maiące. Bank narodowy przeymie wszystkie activa i passiva teraźnieyszego Banku Państwa. Oświadczonym celem Banku narodowego, iest działać w ten sposób aby w przyszłości srebro iedynym było prawnym sposobem płacenia; a mianowicie, skoro się massa teraźnieyszych papierów Banku Państwa na 20 miliionów zmnieyszy. Tym czasem maią te papiery bankowe mieć obieg i ważność obok srebra. Dla ułatwienia handlu ma Bank narodowy upoważnionym bydź do wydawania banknotów na gotowe srebro, które to banknoty dla właściciela płatnemi będą, i na żądanie każdego czasu na srebrne pieniądze zamienionemi bydź mogą.

Królestwo Polskie.

(Z Warszawy dnia 5go Maia.)

Nayiaśnieyszy Cesarz i Król, raczył mianować dnia 8. z. m. JW. Józefa Hrab. Sierakowskiego, Radcą Stanu nadzwyczaynym.

Jego Cesarzewicowska Mość W. X. Konstanty, powrócił wczoray do tey stolicy.

Pierwsi Urzędnicy krain, i wiele innych osób znakomitych, składało w tych dniach powinszowania JO. Xięciu Jmci Namiestnikowi Królewskiemu, z powodu wyniesienia Jego na dostoyność Xiążęcą.

Dalszy ciąg Seymu Królestwa Polskiego.

Izba Senatorska.

Posiedzenie dnia 24go Kwietnia.

JWżny Prezyduiący w Senacie zawiadomił, iż dzisieysze posiedzenie przeznaczone iest do czytania uwag nad rapportem Rady Stanu, w dniu 28mym Marca Seymowi zdanego; a po odczytaniu przez JWgo Sekretarza protokółu ostatniego posiedzenia, wyznaczył JWżny Prezyduiący Deputacyą z JWWch Woiewody Zamoyskiego, oraz Kasztelanów Małachowskiego i Tarnowskiego, dla zaniesienia Nayiaśnieyszemu Panu do sankcyi proiektu do prawa Kodexu Karzącego, który iuż w obu Izbach przyięto.

Poczem JWżny Woiewoda Bieliński tak się przywówił:

„Szanowny Senacie!"

„Z porządku kolei przepisaney obradom naszym należy nam dziś zaiąć się, dostoyni Mężowie, roztrząsaniem rapportu Rady Stanu przy otwarciu Seymu uczynionego; należy uchwalić odezwę do Nayiaśnieyszego Pana wyrażaiącą zdanie i uczucia Izby naszey względem tego przedmiotu. Ale, ieżeli Rada Stanu stosownie do artykułu 106 Konstytucyi wystawiła Seymowi z dokładnością pochwały godną obraz ogólny czynności i postępu Administracyi kraiowey, o iak z większą daleko gorliwością dopełnić nam potrzeba artykuł 154 Statutu organicznego o Seymie, który niosąc

na sobie dla nas prawdziwego dobrodzieystwa cechę, nie tylko że pozwala, ale owszem nam przepisuie przełożyć Nayiaśnieyszemu Królowi zdanie nasze względem podanych nam przez Radę Stanu udzieleń. — Szanowny Senacie! Prawodawca Nasz nakazuiąc z iedney strony Radzie Stanu na każdym Seymie sprawiać się w obliczu całego narodu z czynów Rządowych, z drugiey przepisuiąc obu Izbom przez odezwy do Króla wynurzyć względem tychże czynów swoie uczucia, ustanowił tem samem na władze Administracyyne sąd ostateczny, w którym w wielkiey sprawie wszystkich mieszkańców Państwa, Króla za Naywyższego Sędziego obrał. Korzystaymy więc z tak dobroczynney ustawy, przygotuymy przedstawienia nasze, a pomnąc na ważność dzieła na mądrość i sprawiedliwość Wielkiego Sędziego, z ufnością godną powołania naszego, złożmy u podnóżka Tronu spostrzeżenia niedogodności i pomyłek sprawom ludzkim nieoddzielnych, ale razem oceńmy gorliwość i starania Rządu. — W tym to celu Kommissye połączone, naszym zaszczycone wyborem, przynoszą pod roztrząśnienie Senatu uwagi swoie. Każda Kommissya osobno w swoim pracowała wydziale, a połączywszy się potem wszystkie razem z oddzielnych swoich robót, trzymaiąc się ściśle porządku, iakim był rapport od Rady Stanu podany, tą samą koleią wydziałów idąc, swoie postanowiły ułożyć odpowiednie dzieło, którego redakcyi uproszony członek JO. Xiąże Woiewoda Czartoryski podiąć się raczył. Zechce więc JWżny Prezyduiący przez danie głosu temuż JO. Xięciu Panu Woiewodzie Czartoryskiemu pozwolić, aby te uwagi odczytał.“

Zadosyć czyniąc temu żądaniu JWżny Prezyduiący, dał głos JO. Xięciu Czartoryskiemu, który, z pomocą JW. Kasztelana Matuszewica, rzeczone uwagi nad rapportem Izbie Senatorskiey odczytał.

Po przedstawieniu tych uwag, przymówił się JWżny Kasztelan Małachowski, wynurzaiąc zdanie swoie, ile Administracya kraiowa zyskałaby wówczas, gdyby naczelny Minister mógł obieżdżać kray i naocznym bydź świadkiem, oraz postrzegaczem wypełnianych swych rozporządzeń, uchybień Urzędników podwładnych, lub nakoniec wad wykazuiących się z zastosowania tych rozkazów w doświadczeniu.

JWżny Prezyduiący w głosie pełnym wymowy zbiiał niektóre zarzuty, niesłusznie rapportowi przez Radę Stanu zdanemu czynione. — Oświadczył także, iż co się tycze Kommissyi Wyznań Religiynych i Oświecenia, ta posuwa prace swoie w miarę własnych funduszów; że założenie szkółek parafialnych kosztować będzie 3,000,000 złotych Polskich; — że taż Kommissya nie podała w rapporcie zamiarów swoich, które z czasem do skutku doprowadzić usiłuie, lecz te czynności, które iuż dopełniła, a chęci swoie zupełnie zgodnemi znayduie z uwagami tu przytoczonemi.

Po tem przymówieniu się, zaprosiwszy JW. Kasztelana Matuszewica, aby adres do Nayiaśnieyszego Pana, którego redakcyi podiąc się raczył, chciał wygotować na iutrzeysze posiedzenie, na którem Izbie Senatorskiey przedstawiony będzie, odłożył posiedzenie do dnia 25. bieżącego miesiąca.

Oto iest mowa JWgo Referendarza Stanu Wyszkowskiego miana na posiedzeniu Izby Senatorskiey dnia 23go Kwietnia podczas rosprawy nad proiektem o Kodexie karzącym.

„Szanowny Senacie! Głos Radcy Stanu Potockiego dopiero słyszany, który w dniu wczorayszym przy wnoszeniu karzącego Kodexu wystawił szanownemu Senatowi wierny obraz dwudniowey naygorliwszey w Izbie Poselskiey narady, który przywiodł na pamięć od naydalszych wieków drogie i zaszczytne, lecz niestety zawsze bezskuteczne dzieie Narodowego Prawodawstwa, dziś układ cały wspomnionego Kodexu i iego rozwinięcie z powodami wyłuszczył. W tak ważnym przedmiocie niech mi wolno będzie kilka słów ieszcze przemówić. Nie myślę tu bynaymniey wyliczać zalet proiektu, bo mówię do oświeconych Mężów, pod których sąd przychodzi, i którzy zatwierdzić lub odrzucić maią wyrok o nim przez Pełnomocników narodu wyrzeczony; bo mówię w obec członków Kommissyi Prawodawczey z grona szanownego Senatu wybranych, którzy byli i świadkami i czynnemi uczestnikami troskliwey pracy przy długim rozbiorze wniesionego prawa ze wszystkiemi Kommissyami Izby Poselskiey podiętey, którym winniśmy publiczne dzięki, że gorliwością, powagą i wyższem światłem umiały iednoczyć obywatelskie zdania, których owocem są uzupełniaiące proiekt zmiany i wyiaśnienia. — Nie nadużyię więc cierpliwości waszey dostoyni Mężowie! owszem, gdybym miał nawet nayświetnieyszy dar wymowy, nie użyłbym go zapewne w tym momencie, pomnąc na wielką Monarchy Naszego przestrogę przy otwarciu obrad wyrzeczoną, iż zrzekać się mamy ułudzeń, które nayczęściey zręcznemu mowy ułożeniu towarzyszą. Szanuiąc świętą zdań niepodległość i drogi czas, przy schyłku obrad Seymowych pozostały, zamierzyłem iedynie w naykrótszym rysie dotknąć, i zebrać ogólne wyobrażenia myślom waszym, szanowni Senatorowie, przytomne, i o głównych zasadach i potrzebie toczącey się ustawy.“

Po cóż mamy szperać w odległey starożytności, w którey błędnie mniemano, że surowość praw karzących nieszczęsne namiętności ludzkie powściągnie; po co otwierać oburzaiące średnich wieków dzieie, piętnem srogości i ciemnoty nacechowane? Zwróćmy raczey osuszone z łez oczy na bliższe nas czasy, w których z postępem światła ludzkością tchnący Prawodawcy ułagodzili prawa karzące, w których doyrzalsze ustawy doświadczeniem wsparte umiały odznaczyć i stopnie i cienie przestępstw, wydaiąc dopiero na straszną ofiarę tych winowayców, o których iuż stracona nadzieia poprawy, których byt grozi zarazą, i którzy zaciętą złością litość nawet samę zmordowali. Wzdryga się ludzkość na smutną ieszcze potrzebę poddawania pod miecz sprawiedliwości głowy zbrodniarza; lecz towarzystwa całe o spokoyność i bezpieczeństwo swoie wołaią. Kara śmierci, mówi głęboki Filozof, iest lekarstwem na choroby społeczności. Oświecony Prawodawca nie ośmiela zuchwałych przestępców, aby na ich łup nie wystawiał niewinnych, lecz razem baczny iest na niesłuszne posądzenia, i śledzić każe nayściśley zamiar czynu, który dopiero w istocie rodzay zbrodni stanowi. Zgromadza ón i roztrząsa naydrobnieysze przed, przy, i po spełnianiu przestępstw zdarzenia, aby zbrodnie, występki i przewinienia dokładnie odróżnił.

Z takich to naynowszych wzórów, nad któremi postępnie tylu wielkich pracowało Mężów, czerpany iest i utworzony Kodex dla Królestwa Polskiego; też same, (iak dopiero wystawiono) ma zasady i stopnie. — Duchem iego iest właściwa wiekowi dzisieyszemu łagodność, podstawą Karta Konstytucyyna, a ostrzeysze kary ściągaią tylko zagęszczone w kraiu naszym przestępstwa, póki ich szerzące się światło i poprawa obyczaiów zupełnie nie wykorzeni. Przecież z chlubą powiedzmy, że lud nasz wrodzoną sobie dobrocią wyprzedzaiąc powszechnieyszą oświatę, okropnemi zbrodniami nie skalał dzieiów oyczystych.

Przeydźmy teraz do konieczney i niezbędney potrzeby zaprowadzenia iednostaynego w Kraiu naszym karzącego Kodexu. — Nie masz zapewne nikogo, któryby iey nie czuł nayżywiey. Upokarzaiącą iest prawdzie dla Polaków ta powikłana praw mieszanina, która się w iedney tylko, a nayważnieyszey gałęzi prawodawstwa karzącego, ze zgorszeniem dotąd utrzymuie. Szanowny Senacie! cechę tę krzywdzącą iako ślad, który nam klęski nasze przypomina, nayrychley zagładzić i zatrzeć należy. Niech Obywatel, pod iednem i wspólnem prawem cywilnem żyiący, nie doświadcza dłużey szkodliwey praw karzących różnicy; niech występny przez samę zamieszkania zmianę nie osłania się łagodnieyszą karą, gdy na surowszą zasłużył. Mieliśmy tego smutne przykłady przy oddawaniu pod sąd przez władze naczelne przewiniaiących Urzędników.

Ale nie tylko iawny pożytek, sama nawet sława narodowa do iednostayney praw karzących księgi zniewolać nas powinna. — Wszystkie narody ubiegały się o własny Kodex; a łubo zasady ustaw są zawsze iedne, bo iedna iest wszędzie sprawiedliwość, na którey oparte bydź powinny, przecież każdy kray w wiekach nawet ciemnieyszych odrzucał prawa zupełnie obce, a przeięte wzory w swoim sposobie kształcił, stosował i doskonalił, bo każdy na własnych praw posiadaniu chlubę naywyższą zakładał. A my, dla których tyle iest drogą Oyczyzna i Narodowość, którzy po tylekroć w oczach całey Europy daliśmy tego świetne i głosne przykłady, my iedni mamyż bydź dłużey na podleganie różnym obcym prawom karzącym oboiętni?

Chybiałbym zamierzonego celu, gdybym się dłużey nad tym przedmiotem rozszerzał. Ocenienie wyroku o wniesionym Kodexie, który Prawodawcy wydali, mądrości dostoynego Senatu zostawione. Pomimo naytroskliwszey chęci, aby ta ważna ustawa bez ozdób stylu mieściła iasne, dobitne i opacznym tłumaczeniom niepodlegaiące przepisy, iakie każdego porządnego prawa cechą bydź powinny, ieżeliby dały się tu postrzedz iakie wątpliwości, te wyiaśnić, i słuszną troskliwość zaspokoić, będzie Członków Rady Stanu obowiązkiem. Szanowny Senacie! Czeka Naród na własny i cały Kray równo obowiązuiący Kodex, który gromiąc przestępstwa ma bydź dobroczynną zasłoną niewinności, i puklerzem bezpieczeństwa publicznego.

Wyiechali ze Lwowa od dnia 4go do 7go Maia.

W. Czaykowski, do Zółkwi. — JW. Cettner Jędrzey Hrabia, do Przemyśla. — JW. Dawidow były Ces. Rossyyski Jenerał-Maior iako goniec, do Moskwy. — JW. Dzieduszycki Hrabia, do Stryia. — W. Dąbrowski Adam, do Zółkwi. — JW. Komarnicki Hrabia, do Złoczowa. — W. Karnicki Baron, C. K. Szambelan, do Polski. — W. Kuczyński Stanisław, do Przemyśla. — W. Moryssonowa, do Polski. — W. Michałowski Józef, do Złoczowa. — W. Pietrowska Domicella, do Polski. — W. Roszczyc Stanisław, i W. Swiątkiewicz C. K. Kapitan, do Zółkwi. — W. Szeptycki, do Kurowic. — W. Uruski Kaietan, do Zółkwi. — W. Wierzbicki Julian, do Złoczowa. — W. Wierzbicki, do Rossyi. — JW. Zamoyska Hrabina, do Złoczowa.

Do tey gazety załączony iest 12ty numer Rozmaitości.